

**TEATR.
WYBRZEŻE**
teatr **wybrzeże**

SPRAWA OPERACYJNEGO ROZPOZNANIA w Teatrze Wybrzeże

SPRAWA OPERACYJNEGO ROZPOZNANIA w Teatrze Wybrzeże

18 lipca 2011, 13:12

W Teatrze Wybrzeże trwają próby do spektaklu **SPRAWA OPERACYJNEGO ROZPOZNANIA** na podstawie **PŁOMIENI** Stanisława Brzozowskiego i historii ruchu Wolność i Pokój. Reżyseruje Zbigniew Brzoza, scenografię przygotowuje Marcin Jarnuszkiewicz. Premiera spektaklu odbędzie się w sobotę, 27 sierpnia o godzinie 20.00 na Scenie Malarnia w ramach Festiwalu Solidarity of Arts.

Napisane przez Stanisława Brzozowskiego w 1907 roku **PŁOMIENIE** zostały kiedyś nazwane „pierwszą polską powieścią intelektualną”. I faktycznie: ładunek intelektualny tej odpowiedzi na **BIESY** Dostojewskiego jest niezwykły, w zasadzie bezprecedensowy w historii polskiej literatury. To imponująca ideowa panorama okresu przełomu XIX i XX wieku, głębokie i, powiedzmy to, piękne świadectwo pewnej, bardzo charakterystycznej epoki, jej idei, polityki i moralności. No właśnie... Dlaczego więc po tę powieść, tak bardzo związaną z konkretnym momentem w historii warto sięgać dziś i to w teatrze?

Bo **PŁOMIENIE** to nie tylko historia pewnej grupy ludzi w pewnych minionych czasach. To także, a może przede wszystkim, opowieść o niezgodzie na niesprawiedliwość, imperatywie działania, o odwadze i gotowości płacenia za nią najwyższej ceny. **PŁOMIENIE** to historia zaangażowania. I jako taka wyraźnie wychodzi poza ramy przełomu XIX i XX wieku. To doskonały punkt wyjścia do opowiadania o innych historiach zaangażowania, nawet - pozornie - bardzo odległych od losów członków Narodnej Woli. Na przykład o powstałym w połowie lat '80 XX wieku w Polsce pacyfistycznym ruchu Wolność i Pokój.

Bohdan Cywiński w **RODOWODACH NIEPOKORNYCH** pisze: „**PŁOMIENIE** (...) stanowią nie tylko

pomnik dla dokonań terrorystów, są także podkreśleniem zaszczerpienia się tradycji rewolucyjnej. Podkreśleniem tak wyrazistym, że aż okrutnym dla czytelnika przywykłego czcić sztandary tylko biało-czerwone. Michał Kaniowski, bohater powieści, jest polskim szlachcicem z uczciwego, patriotycznego i katolickiego domu, zrywa jednak z tą tradycją rodzinną, by, wyklęty przez dom i środowisko stać się uczestnikiem zamachów terrorystycznych w gronie narodowolców. (...) Poświęciwszy terroryzmowi rosyjskiemu siły, zdrowie i długie lata życia spędzone w twierdzy szlisselburskiej, pozbawiony towarzyszy walki, którzy poginęli na szubienicach (...) dożywa ostatnich lat w gnieździe rodzinnym, lecz w osamotnieniu - porzucone przezeń środowisko nie przyjmuje go z powrotem ani on do niego duchowo nie powróci".

Impulsem do powstania ruchu Wolność i Pokój była obrona Marka Adamkiewicza, szczecińskiego działacza opozycji antykomunistycznej, który protestując przeciwko zobowiązaniom do sojuszu z Armią Radziecką i obrony ustroju PRL odmówił złożenia przysięgi wojskowej, za co w grudniu 1984 roku został skazany na karę więzienia. W ramach protestu w połowie marca 1985 roku przeprowadzono w Podkowie Leśnej głódówkę. Zakończyła się ona konferencją, na której zapowiedziano powołanie ruchu pokojowego, co nastąpiło formalnie 14 kwietnia 1985 w Krakowie. Ruch Wolność i Pokój w swoich działaniach stosował metodę nieposłuszeństwa obywatelskiego i happeningów, skupiał się na postulatach pacyfistycznych i ekologicznych. Był więc na swój sposób realizacją idei rewolucji obyczajowej '68.

Gdzie jest więc wspólny mianownik między bohaterami PŁOMIENI a WiPowcami? Na pierwszy rzut oka znaleźć go trudno: z jednej strony mamy przecież do czynienia z terrorystami, z drugiej pacyfistami. Metody działania tych grup były, mówiąc delikatnie, różne. Różne też - i to radykalnie - były konteksty historyczne, momenty, w których te grupy działały... Ale jak mówi jeden z WiPowców: „Łączyć nas będzie niezgoda na zło, ucisk, nietolerancję, obojętność wobec cierpienia". Nie ma żadnych wątpliwości: Michał Kaniowski kierował się identycznym motto i z pewnością pod takim zdaniem by się podpisał. Trzeba też pamiętać o tym, że PŁOMIENIE były silną inspiracją nie tylko dla WiPu, ale także dla, upraszczając, całej opozycji antykomunistycznej. Wspomniana niezgoda na niesprawiedliwość i silny imperatyw działania na rzecz zmiany rzeczywistości wyraźnie łączyły bohaterów tych - jak się okazuje wcale nie tak różnych - historii. Nawet jeśli metody były różne, to zaangażowanie było to samo. I o nim - i to w roku Stanisława Brzozowskiego - chcemy opowiedzieć. Chcemy przypomnieć, czym jest zaangażowanie, z jakimi reakcjami się spotyka, jakie może mieć konsekwencje i także, czego nie ukrywamy, do niego zachęcać...

na podstawie PŁOMIENI Stanisława Brzozowskiego i historii ruchu Wolność i Pokój
SPRAWA OPERACYJNEGO ROZPOZNANIA

Adaptacja: Zbigniew Brzoza, Wojtek Zrałek-Kossakowski

Reżyseria: Zbigniew Brzoza

Dramaturgia: Wojtek Zrałek-Kossakowski

Scenografia: Marcin Jarnuszkiewicz

Muzyka: Marcin Zabrocki

Występują: Dorota Androsz, Piotr Biedroń, Michał Jaros (gościnnie), Robert Ninkiewicz, Michał Wielewicki (gościnnie), Piotr Witkowski (gościnnie, student PWSFTiTV)

Premiera: 27 sierpnia 2011 roku na Scenie Malarnia

Kolejny spektakl: 28 sierpnia o godzinie 19.00

Stanisław Brzozowski (1878-1911) - filozof, pisarz, krytyk literacki i teatralny oraz historyk idei. Głosił konieczność zaangażowania twórcy w kształtowanie życia społecznego. Uczestnik wszystkich kluczowych debat dla polskiej inteligencji przełomu wieków. Krytyk współczesnej mu polskiej kultury: estetyzmu Miriama i świata miłośników Sienkiewicza. Uważny czytelnik myślicieli

pochodzących z radykalnie odmiennych tradycji intelektualnych: Sorela, Marksa, kardynała Newmana, Carlyle'a. Zmarginalizowany przez swoich współczesnych, umiera osamotniony, w wieku 33 lat na florenckiej emigracji. Nie przestaje inspirować kolejnych pokoleń polskiej inteligencji zaangażowanej.

Ruch Wolność i Pokój - powstał w 1985 r. w proteście przeciwko skazaniu i uwięzieniu szczecinianina Marka Adamkiewicza, który odmówił złożenia przysięgi wojskowej. Głównymi celami Ruchu było zmuszenie władz do zniesienia represji za odmowę składania przysięgi wojskowej (na wierność komunistycznej władzy i sojusz z armią radziecką), wprowadzenie zastępczej służby wojskowej i sprzeciw wobec dewastacji ekologicznej kraju. Działał na terenie całego kraju, głównymi ośrodkami były: Szczecin, Warszawa, Gdańsk, Kraków, Wrocław, Gorzów Wlkp., Poznań. Ruch był organizacją działającą w myśl zasady Non Violence, czyli niestosowania przemocy w walce politycznej. Przeprowadzał wiele spektakularnych akcji protestacyjnych, ulotkowych i informacyjnych, happeningów, sitingów, zbierania podpisów pod petycjami m.in. w sprawie uwolnienia więźniów sumienia, zaprzestania budowy elektrowni jądrowej w Żarnowcu i Klempiczu, zamknięcia Huty Siechnice we Wrocławiu. Ruch skupiał bardzo różnorodne środowiska młodzieżowej opozycji. Sukcesem Ruchu było uzyskanie prawa do zastępczej służby wojskowej dla osób, które z przyczyn światopoglądowych nie chciały służyć w wojsku.

Zbigniew Brzoza (ur. 1957) - reżyser. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim i Wydział Reżyserii w warszawskiej PWST. W latach 1997-2008 dyrektor artystyczny warszawskiego Teatru Studio. Od 2008 do 2009 roku dyrektor Teatru Nowego im. Dejmka w Łodzi. W czasie studiów był asystentem Andrzeja Wajdy. W ramach dyplomu pracował z Tadeuszem Łomnickim nad KARTOTEKĄ Różewicza (1989). Debiutował TRAWESTACJAMI Stopparda w Teatrze Studyjnym w Łodzi (1991). W 1992 odbył staż u Petera Brooka w Paryżu. Pierwszym głośnym przedstawieniem Brzozy była PRZEMIANA wg opowiadania Franza Kafki zrealizowana w łódzkim Teatrze Studyjnym (1993). Kolejne przedstawienia - ZBRODNIA Z PREMEDITACJĄ wg Gombrowicza (1993) oraz BIZON Mameta (1995) w ocenie krytyków były zapowiedzią zmian pokoleniowych w teatrze polskim. Wprowadził na scenę Teatru Studio szereg tekstów współczesnych, m.in. MIŁOŚĆ NA MADAGASKARZE Turriniego (2000), a także dramatów węgierskich i rosyjskich, m.in. MERYLIN MONGOŁ (2004). Na deskach Teatru Wybrzeże wyreżyserował KOMEDIĘ OMYŁEK Shakespeare'a (2007). Laureat wielu nagród artystycznych, m.in. Złotej Maski za PRZEMIANĘ (1993) i za ZBRODNIĘ Z PREMEDITACJĄ (1996), a także - za to samo przedstawienie - Grand Prix na 36. Kaliskich Spotkaniach Teatralnych.

Wojtek Zrałek-Kossakowski (ur. 1982) - dramaturg i animator życia muzycznego. Jako dramaturg pracował m.in. z Natalią Korczakowską, Krzysztofem Minkowskim, Katarzyną Raduszyńską. Aktywnie uczestniczy w projektach artystycznych, obok teatru związanych przede wszystkim z muzyką jazzową i współczesną. Prowadzi eksperymentalny kolektyw muzyczno-djski ZRALEX a w radiojazz.fm poświęconą awangardzie muzycznej audycję "Wolna Polska". Muzyczny kurator Centrum Kultury Nowy Wspaniały Świat, organizator cyklu koncertowego Wolne niedziele. Członek zespołu Krytyki Politycznej. Także tłumacz, okazjonalnie publicysta (poza "Krytyką Polityczną" m.in. "Nowa Fantastyka" i "Kultura Popularna"), podobno popisuje doktorat z zakresu socjologii.

Marcin Jarnuszkiewicz (ur. 1947) - scenograf i reżyser. Absolwent Wydziału Architektury Wnętrz Warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych i Wydziału Reżyserii. Debiutował scenografią do głośnej inscenizacji BALLADYNY Słowackiego w reżyserii Adama Hanuszkiewicza Teatr Narodowy, 1974). Autor scenografii do KOMEDII OMYŁEK Shakespeare'a w reżyserii Zbigniewa Brzozy (Teatr Wybrzeże, 2007). Laureat wielu nagród artystycznych, m.in. za scenografię do spektaklu GEZA-DZIECIAK Háya w reżyserii Zbigniewa Brzozy (VI Festiwal Dramaturgii Współczesnej w Zabrze), za reżyserię spektaklu DZIKIE ŁABĘDZIE wg Andersena (XXI Ogólnopolski Festiwal Teatrów Lalek w

Opolu).

SPRAWA OPERACYJNEGO ROZPOZNANIA w Teatrze Wybrzeże

Teatr Wybrzeże, 80-834 Gdańsk, ul. Św. Ducha 2, tel. [058 301 70 21](tel:0583017021)

.cc-banner.cc-top { font-family: "franklingothic",sans-serif; }